

DOI: <https://doi.org/10.53486/9789975359030.26>

CZU: 005.936.5:504.6(478)

PERSPECTIVES OF CIRCULAR ECONOMY DEVELOPMENT IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA

PERSPECTIVELE DEZVOLTĂRII ECONOMIEI CIRCULARE ÎN REPUBLICA MOLDOVA

DIORDIEV Alina, studentă, Specialitatea: SHT

Academia de Studii Economice din Moldova,

Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md

Tel. +37379998292, [e-mail autor: lina.dior.02@mail.ru](mailto:lina.dior.02@mail.ru)

Abstract. *The importance of the circular economy is felt more and more in the modern organization of life. Circular economy is the concept of turning goods at the end of their service life into resources for other, closing loops in industrial ecosystems. It can become a solution to global problems, such as: pollution of the planet with waste, depletion of natural resources. In this article, the opportunities of the development of circular economy in Moldova, as well as of the problems in this area and of the methods of their solution are emphasized. To ensure sustainable economic growth both in the world and in the Republic of Moldova, existing resources must be used intelligently and sustainably. The replacement of the linear model of economic growth with a circular model can contribute to this process.*

Keywords: *circular economy, recycling, waste management, ecological education.*

JEL classification: Q20

INTRODUCERE

Printre provocările lumii contemporane se numără epuizarea rapidă a resurselor naturale, poluarea planetei, afectarea ecosistemelor, deteriorarea calității aerului și a apei. Pentru soluționarea acestor probleme se propun diferite soluții. Iar una dintre aceste soluții este implementarea economiei circulare.

Economia circulară se poate aplica tuturor sferelor de activitate umană. Ea are capacitatea de a genera noi oportunități de dezvoltare. În cadrul economiei circulare deșeurile sunt reduse la minimum, iar resursele sunt reutilizate și continuă să creeze valoare. Economia circulară poate oferi consumatorilor produse mai durabile și mai inovatoare, implicit – o calitate mai bună a vieții. Dar, ce este și mai important, poate oferi omenirii speranța unei calități bune a vieții și pe viitor.

Prezentăm aici rezultatele unei investigații teoretice ale conceptului de economie circulară și a perspectivelor dezvoltării economiei circulare în Republica Moldova. Ca metode de cercetare s-au utilizat deducția, analiza, sinteza și comparația.

Obiectivele cercetării prezintă:

- relevarea esenței economiei circulare;
- stabilirea importanței economiei circulare;
- identificarea piedicilor care stau în fața implementării economiei circulare în Republica Moldova;

- identificarea soluțiilor care ar putea încuraja dezvoltarea economiei circulare în Republica Moldova.

CONȚINUTUL DE BAZĂ

Termenul de economie circulară se referă la un astfel de [model de producție și consum](#) care presupune, reutilizarea, repararea, renovarea și reciclarea materialelor și produselor existente. Aceasta contribuie la extinderea ciclului de viață al produselor. De asemenea, economia circulară presupune existența unui ciclu continuu de producție și reutilizare a resurselor naturale.

Pentru a înțelege mai bine termenul de economie circulară, acesta este comparat cu termenul de economie liniară, care „se referă la economia tradițională caracterizată de o structură simplă „a lua, a face și a dispune”, în care resursele sunt extrase, transformate în produse care după utilizare sunt aruncate”. [3, p. 626] Acest mod de a folosi resursele naturale nu este unul benefic pentru mediu și pentru viitorul omenirii. Este dificil să ne creăm un viitor ce ține cont de dezvoltarea durabilă dacă utilizăm doar economia liniară. Acest lucru este valabil atât pentru societate în întregime, cât și pentru întreprinderi aparte, care trebuie să utilizeze la maximum resursele disponibile.

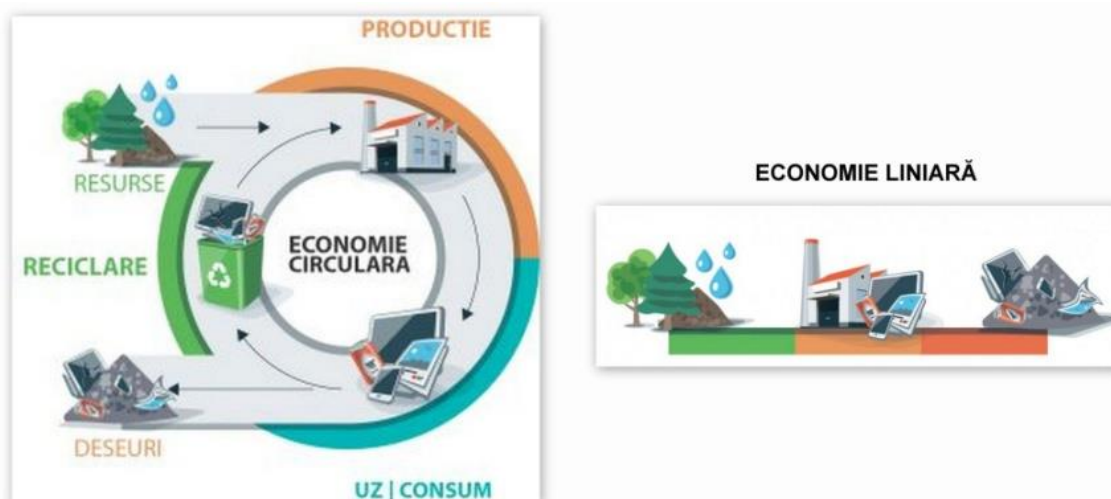

Figura 1. Diferența între economia circulară și cea liniară.

Sursa: *Economie circulară aplicată: telefoane vechi, recondiționate și reintroduse în circuitul economic.*

<https://cluj.info/economie-circulara-aplicata-telefoane-vechi-reconditionate-si-reintroduse-in-circuitul-economic/>

Economia circulară aduce societății, entităților economice și indivizilor în parte mai multe beneficii. Printre acestea: protejarea mediului înconjurător și economisirea resurselor; protejarea și creșterea cantității de materii prime; stimularea competitivității prin protejarea întreprinderilor împotriva lipsei de resurse și a prețurilor fluctuante. [3, p. 627]

Necesitatea implementării economiei circulare în Republica Moldova este sugerată inclusiv de situația deplorabilă ce ține de deșeurii. Astfel, portalul News Maker ne informează că în 2021 Republica Moldova a produs mai mult de 3 milioane de metri cubi de deșeurii. Două milioane din acestea sunt generate de populație, restul – de întreprinderi. Din această cantitate de deșeurii fac parte și deșeurile toxice: baterii, aparataj tehnic, substanțe medicale, termometre. Este grav că nimeni nu cunoaște volumul exact al deșeurilor toxice în Republica Moldova și că cetățenii cunosc prea puțin despre faptul cum anume ar trebui să fie depozitate astfel de deșeurii. [6]

Este o evidență că pentru așa cantități uriașe de deșeuri populația are nevoie de un sistem organizat de colectare și, de dorit, de reciclare a acestor deșeuri. O listă de cei mai mari contribuitori la reciclarea deșeurilor în Moldova a fost elaborată de News Maker în 2020. Printre acestea se numără:

1. Regia Autosalubritate. Mai mult de o treime din tot gunoiul care se produce în țară revine municipiului Chișinău. De colectarea și evacuarea acestuia se ocupă întreprinderea municipală Regia Autosalubritate. În total, întreprinderea are aproape 10 mii de containere pentru colectarea gunoiului. Din acestea, 2 mii sunt pentru colectarea separată: 1360 – pentru plastic, 320 – pentru hârtie și alte 320 – pentru sticlă. În anul 2018, Regia Autosalubritate a expediat spre reciclare 177 de tone de deșeuri. Restul a fost îngropat în groapa de gunoi din satul Țințăreni.

2. Întreprinderea privată ABS Recycling sortează și reciclează plasticul. Ea achiziționează materia primă de la întreprinderea municipală Autosalubritate și din cele 1200 de plase pe care le-a instalat în Chișinău.

3. Pro-Ambrocart. Din deșeuri, la întreprindere se produce carton, carton gofrat, ambalaje din hârtie și din carton. Lunar, ei expediază pentru reciclare peste hotare aproape 100 de tone de carton.

4. Compania MoldRec colectează deșeuri electronice, din plastic și din hârtie. Compania este gata să vină la persoanele fizice acasă pentru a colecta electrocasnice de dimensiuni mari. Toate deșeurile sunt demontate și sortate.

În general, deșeurile sunt sortate doar în 19 orașe din Moldova, iar în 10 din ele – numai plasticul. În două – plasticul și hârtia, în unul – plasticul și sticla și doar în trei – și hârtia, și sticla, și plasticul. Deșeurile nu sunt sortate în niciun fel la Briceni, Glodeni, Dondușeni, Cocieri, Edineț, Căușeni, Rezina și Râșcani. [6]

Problema deșeurilor este una dureroasă pentru Republica Moldova, iar răspândirea pe larg a modelului economiei circulare ar putea contribui la soluționarea acestei probleme. De multe ori, cetățenii consideră că economia circulară ține doar de prelucrarea deșeurilor. Răspunsurile respondenților în cadrul unei cercetări organizate de membrii Proiectului DEZVOLTAREA MECANISMULUI DE FORMARE A ECONOMIEI CIRCULARE ÎN REPUBLICA MOLDOVA au permis să se concluzioneze că persoanele care au auzit despre conceptul de economie circulară nu sunt bine familiarizate cu esența acesteia. De exemplu, fiind rugați să explice cu ce se asociază în viziunea lor economia circulară, mai mult din jumătate de respondenți (67,9%) au selectat activitatea de reciclare și valorificare a deșeurilor. Dar modelul de afaceri al economiei circulare este mult mai larg, iar oportunitățile pe care economia circulară le oferă afacerilor nu se limitează doar la reciclarea deșeurilor. [2]

În Republica Moldova economia circulară e doar o tendință, dar nu o regulă pentru cetățeni și entitățile țării. Rezultatele unei cercetări recente, în cadrul căreia au fost chestionați angajați ai 28 de companii din Republica Moldova au arătat că companiile moldovenești nu sunt suficient de conștiente de importanța modelului economiei circulare și, în general, nu cunosc prea bine modelul dat. De menționat că companiile acordă o importanță considerabilă legislației și inițiativelor de stat, de aceea ar avea sens să se ia anumite măsuri în ceea ce privește economia circulară la nivel de stat. Pentru introducerea cu succes a modelului economiei circulare în Republica Moldova, nu este necesar doar pregătirea companiilor individuale pentru aceasta, ci și sprijinul tuturor părților interesate, inclusiv a statului. Statul s-ar putea asigura și că companiile sunt mai bine informate cu privire la modelul economiei circulare, pentru că anume insuficiența informației se dovedește a fi cel mai frecvent obstacol în calea implementării acestui model. [4]

Printre cele mai semnificative obstacole privind dezvoltarea economiei circulare în Republica Moldova ținem să menționăm lipsa unui cadru legal bine pus la punct și mentalitatea populației, care încă nu este pregătită de implementarea acestui model economic. La moment, în Republica Moldova nu există un Cadru legal de dezvoltare a economiei circulare, cu o Strategie și Plan de acțiune cu obiective și termene precise pentru a răspunde în mod eficient provocărilor. Totuși, există anumite politici de sprijin pentru dezvoltarea afacerilor bazate pe economia circulară și anumite proiecte de inovare. Iar în Agenda de Dezvoltare Durabilă 2030, Strategia Națională de dezvoltare "Moldova 2030" regăsim intenția statului de a implementa principiile economiei circulare.

Un sondaj realizat în perioada martie-octombrie 2021 în rândul tinerilor din Republica Moldova cu privire la conștientizarea noțiunii de economie circulară și importanța acesteia în economia țării și viața oamenilor arată că respondenții consideră că instrumentul principal care poate contribui la facilitarea tranziției de la o economie liniară la una circulară sunt programele de educație și conștientizare a populației, opțiunea fiind aleasă de 89,07% din respondenți. Următorul instrument principal pot fi considerate proiectele de inovare, cercetare, acestea fiind bifate de 88,80% din tineri, din care 39,50% consideră proiectele de inovare și cercetare ca un instrument foarte important. Al treilea instrument, ar fi instrumentele de consiliere și finanțare a proiectelor relevante pentru economia circulară, opțiune aleasă de 86,84% din intervievați (Fig. 2).

Rezultatele sondajului arată că este necesar și în continuare de a realiza măsuri de informare și promovare a principiilor economiei circulare pentru a crește conștientizarea populației, fapt ce ar constitui un fundament necesar pentru realizarea schimbărilor de la o economie liniară la cea circulară. [5]

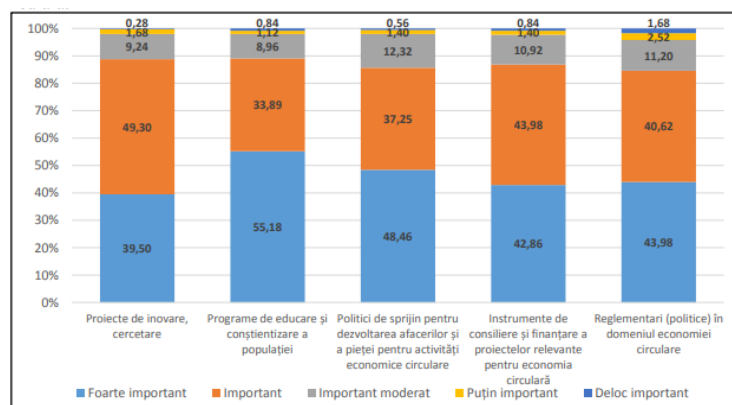

Figura 2. Instrumentele principale care pot contribui la facilitarea tranziției de la economia liniară la cea circulară după rezultatele sondajului.

Sursa: http://cris.utm.md/bitstream/5014/1153/1/110-114_35.pdf

CONCLUZII/RECOMANDĂRI

Criza mondială ecologică este una dintre cele mai mari probleme ale umanității. Distrugând planeta, noi ne distrugem și pe noi. În acest sens, implementarea economiei circulare este indispensabilă. Ea poate contribui la constituirea armoniei între producție și consum, om și natură. Pentru asigurarea unei creșteri economice durabile atât în lume, cât și în Republica Moldova, resursele existente trebuie utilizate în mod inteligent și durabil. Și aici modelul circular vine să substituie modelul linear de creștere economică care nu poate face față pe deplin acestor provocări.

Considerăm că statul trebuie să implementeze legi care stimulează activitățile îndreptate spre dezvoltarea economiei circulare; să sancționeze întreprinderile care prin acțiunile sale dăunează mediului; să introducă un nou curs pentru toate instituțiile – educația ecologică, care ar fi predată din primii ani de școală; să oblige cetățenii să sorteze deșeurile; să susțină financiar organizațiile care organizează traininguri, seminare ce țin de ecologie și de economia circulară și pe cele care își fundamentează activitatea pe principiile economiei circulare.

La implementarea principiilor economiei circulare ar putea să contribuie și fiecare cetățean al Republicii Moldova, la nivel individual prin: reducerea consumului, refuzul de la lucrurile care nu pot fi reciclate, renunțarea la obiectele de unica folosință; reutilizarea și prelungirea duratei de viață a produselor, reparându-le, recondiționându-le sau dându-le o nouă întrebuințare; reciclarea și recuperarea materialelor precum metalul, hârtia, plasticul, sticla și altele.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:

1. Economie circulară aplicată: telefoane vechi, recondiționate și reintroduse în circuitul economic. <https://cluj.info/economie-circulara-aplicata-telefoane-vechi-reconditionate-si-reintroduse-in-circuitul-economic/>
2. Proiectul DEZVOLTAREA MECANISMULUI DE FORMARE A ECONOMIEI CIRCULARE ÎN REPUBLICA MOLDOVA. Cifrul Proiectului 20.80009.0807.22. https://ince.md/uploads/files/1639475811_1639473682_perciun-prezentare-2021-consiliu-proiect-ppt.pdf
3. SAVIN A., MORAR L. Perspective economice privind confluența liniarității cu circularitatea. În: Revista de Management și Inginerie Economică, Vol. 19, Nr. 4, 2020, pp. 624-636.
4. TIMOFEI, O. The awareness of the circular economy principles in Moldova's companies. <https://drive.google.com/file/d/10KiKnzG6EKisFjWaE9N73Ppz8g08ZhzK/view?fbclid=IwAR0xGkrzoWDZPmHSjZKamLBpg4chbzJYSekxltOXWdAcs2DO51q48ZvZtWw>
5. ȚURCAN, Iu., CILOCI, R. Economia circulară în viziunea tinerilor din Republica Moldova. http://cris.utm.md/bitstream/5014/1153/1/110-114_35.pdf
6. Молдова тонет в отходах. <https://newsmaker.md/rus/novosti/moldova-tonet-v-othodah-kak-spastis-ot-millionov-kubometrov-musora/>

Coordonator științific: ȚURCAN Galina, lect. univ., dr.
Academia de Studii Economice din Moldova,
Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md
Telefon: 0037322402815, e-mail: turcan.galina@ase.md